

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

X. Episcopu[m] non debere esse contentiosum, nec irreconciliabile[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

sermonibus nondum corrupta tuisset, Thebuthem autem, indignè ferentem, quod minimè creatus esset Episcopus, eam occultè vitare esse aggressum, inductâ pestilenti doctrinâ, quam ex septem sectis populi Judaici conflaverat, uti exponit Henricus Valefius. Et de Valentino Tertullianus *lib. adversus Valentinum, cap. 4.* Speraverat Episcopatum Valentino, quia & ingenio poterat & eloquio; sed altum ex martyrii prerogativâ loci positum indignatus, de ecclesia authentica regule abruptis, ut solent animi pro prioratu exciti, presumptione ultionis accendi, ad expugnandam conversus veritatem, & cujusdam veteris opinionis semen nactus, Colarbaso viam delineavit, &c.

XII. Ambitionem verò hanc sine dubio maximopere fovit Concilium Constantinopolitanum IV. anno Christi DCCCLXIX. celebratum *can. 14.* perq; eum nutriendo eò perduxit, ut Episcopi principibus pares deinceps pares haberentur. Verba Canonis hæc sunt: *Qui divinâ gratiâ Episcopalem sortiuntur dignitatem, ordinem cælestis hierarchiæ referunt in terris. Quare meritò sancimus, ut digno in honore tam à principibus, quam à cæteris omnibus habeantur. Non oportet itaq; ut principibus vel viris militari dignitate præditis obviam longissimè procedant ab eorum Ecclesiis; nec à mulis equisve descendant in occursum, aut timide abjectèq; ante genua procidant, velut adoraturi. Imò verò non accedant ad mensas secularium principum, sed cum omni modestiâ, quæ spiritualem deceat dignitatem, officia omnibus & debita tribuant, cui vœtigal, vœtigal: cui honorem, honorem. Dummodo Principes & pii Imperatores agnoscant sibi æquales Episcopos, ut liberè audeant reprehendere increpareq; & principes & cæteros, qui militari honore fruuntur, si quid peccaverint. Si quis verò Episcopus post hanc sanctionem suam de honestaverit dignitatem, cadens ab honore sibi per canones debito, vixeritq; abjectè secundum veterem & agrestem consuetudinem, amoveatur per annum, & princeps, qui in causa fuerit, excommunicetur per biennium.*

CAP. X.

Episcopum non debere esse contentiosum, nec inimicum, & irreconciliabilem.

I.

Naturalem esse hominibus ad dissentiendum facilitatem, inquit Ulpianus *in l. 17. § 6. ff. de recept. arb.* quia scilicet nec sensus nec intellectus inter homines ejusdem sunt qualitatis atque conditionis, & prona hinc ad dissentiendum existunt ingenia. Quod si accesserit opinio, dum unusquisque se prudentiorem & sapienterem credit, ingenti incremento aug. bitur ista facilitas, seseque exferet haud paulo promptius. Fac

porrò stomachosiorum aliquem esse, & in iram provolutum atque effusum, omnia ille in adversarium, quem sibi finget, maledicta & convitia, congeret, nec aliter vel existimationem suam, vel opinionem, quam fovet, sustineri posse putabit, præterquam per contumelias & injurias atrociores. Omnes proinde ille captabit occasiones, quibus ægrè facere possit dissentienti, examinabit ejus vivendi rationem, facta, dicta, gestus, mores, & à prima pueritiâ ætates omnes, in quibus vel exaggerabit, quod est exiguum, vel depravabit, quod ex se quidem sincerum, nonnullam tamen speciem habet mali.

II. Possunt hæc, quanquam valdè atrocia sint, utcunque tolerari in illis, qui in secularibus negociis versantur, neque ex sacerdotio professionem & munus sustinent; at verò etiam inter illas personas, quæ Ecclesiæ suum addixerunt ministerium, & inter summos quidem præfectos tales reperiri, dolendum maximoperè est, & sine acerbissimo animi sensu vix cogitandum. Quantas enim calamitates per contentiones, dissidia, æmulationes, zelum intempestivum, affectus inordinatos, aliosque errores τῶν ἀερισμάτων Ecclesia perpeffa fuerit, pleni sunt historiarum libri. De intestinis his Christianorum in Ecclesia, præsertim verò Doctorum concertationibus statuendum omninò est, quod longè plus detrimenti afferant, quàm externæ hostium, quæ & ipsæ exinde sæpè obortæ sunt, persecutiones. Invenitque & hic locum, quod de civilibus dissensionibus scribit Herodotus in Uran. *Seditio intestina tanto gravius est malum bello, quod à consentientibus civilibus geritur, quanto ipsum bellum pace.* Quò respexisse videtur Constantinus M. Imperator in orat. ad Episcopos, dum ait: *Intestina seditio Ecclesiæ DEI mihi quidem omni bello & concertatione gravior ac periculosior videtur: nec externa res tantum animo meo dolorem afferunt, quantum hæc negocia;* apud Euseb. lib. 3. de vit. Constant. cap. 12. Sozomen. lib. 1. cap. 19.

III. Et quis enim verò sine animi perturbatione expendere penes se poterit immanem istam cladem, quæ ex hæresi Arianâ toti Christianorum Ecclesiæ fuit illata? Originem ejus his verbis recenset Eusebius de vit. Constant. lib. 2. cap. 61. *Florebat populus DEI, & cum alacritate quâdam ac tripudio honestis actibus incumbebat. Nullus erat fortis metus, qui perturbationem afferret, quippe cum DEI opt. max. beneficio amana & profundissima pax Ecclesiam undiq. communiret. Sed enim invidia nostris bonis insidias struens subsederat. Quæ primùm quidem intrò irrepens, postea in medio Sanctorum cæta tripudiavit. Tandem verò Episcopos inter se commisit, tumultum & altercationem inter eos excitans, divinorum dogmatum obtentu. Exinde tanquam ex levi quadam scintillâ gravissimum exarsit incendium. Quod quidem ab Ecclesia Alexandrina velut à capite exorsum, uni*

versam posthac Ægyptum & Libyam & ulteriorem Thebaidem peragravit. Sed & reliquas Urbes ac provincias depastum est: adeo ut non solum ipsos Ecclesiarum Antistites verbis inter se digladiantes, verum etiam plebem ipsam discissam cernere liceret, aliis horum, aliis illorum partes amplectentibus. Porro rerum, quæ gerebantur, spectaculum eo usq. processit indignitatis, ut in mediis infidelium theatris, divina prædicationis venerabilis doctrina turpissimo risu ac ludibrio traduceretur. In sequentibus refert miseram Ecclesiarum distractionem, & quàm difficile fuerit Constantino hæreticos pravitates compescere, & diffidia ista finire.

IV. Nec malum id uno in loco facile coercetur, sed ab Urbe ad Urbem, à vico ad vicum, à provincia ad provinciam pedetentim vagatur, & diffidium ubique excitatur exitiosum. Simulatq; aliquis ex sua civitate, quæ hæresi istâ jam infecta est, ad aliud se oppidum quacunque ex causa contulerit, sermones mox facit, de nova ista, quæ nunc in publicum spargitur, doctrinâ, eam vel laudans vel refutans, interim tamen auditoris animum graviter percellens. Nec sibi ipsi deest Novator, uti communiter dici hodiè solet, qui novam excogitavit fidei regulam aut expositionem. Dabit is tempestivè ad alios Theologos alibi degentes literas, exponet occasionem controversiæ nuperè abortæ, suamque sententiam firmabit argumentis quibus poterit fortissimis: rogabit admodum submissè & cum quadam humilitatis specie eorum iudicium & *ἐπιλογισμῶν*, sequè vi conscientiæ suæ diversum docere non posse sanctè asseverabit. Etsi verò non omnes sibi inveniatur consentientes, erunt tamen nonnulli, qui dum honori sibi ducunt, in re tali iudicium suum exquiri, facile in novam istam sententiam descendunt, & novos quærenti addent stimulos, simulque cum illo dissentientes petulantissimè infectabuntur.

V. Longiùs nunc excurrere non libet, nisi ad illam, de qua supra dixi, hæresin Arianam. Erat presbyter in aulâ Constantinopolitanâ, professione quidem orthodoxus, sed mente Arianus, Imperatori cæteroquin oppidò charus, quod ab sorore ejus Constantiâ viduâ Tyranni Licinii commendatus esset. De eo sic scribit Socrates *lib. 2. hist. Eccles. cap. 2.* Presbyter ille testamentum & mandata, quæ Constantinus moriens ipsi commiserat, Constantio Imperatoris filio obtulit. Ille, cum in testamento, id quod maxime cupiebat, scriptum esse comperisset, Orientis enim imperium testamento ei tradebatur, presbyterum magno in honore habuit, multumq; autoritatis ei concessit, & ut fidenter ac liberè in palatium ingrederetur, præcepit. Hac igitur licentia presbytero concessa eum brevi familiarem reddidit, tum Imperatoris conjugii, tum ejus eunuchis. Eâ tempestate præpositus erat regii cubiculi eunuchus quidam, nomine Eusebius. Huic presbyter persuasit, ut Opinionem Arianam amplecteretur. Quo factum est, ut ceteri etiam eunuchi in eandem sen-

tentiam adducerentur. Sed & ipsa Imperatoris Uxor & spadonum & presbyteri hortatu Arii partibus sese adjunxit. Nec multo post ad Imperatorem ipsum pervenit hac questio. Paulatimq; evulgata primum quidem iis innovuit, qui in palatio militabant. Postea verò ad ipsum quoq; Urbis regia vulgus permanavit. Et in palatio quidem cubicularii unà cum mulierculis de hoc dogmate disputabant. In Urbe verò per singulas prope domos bellum quoddam dialecticum gerebatur. Porro hujus mali labes alias quoq; Urbes ac provincias brevi corripuit. Atq; instar scintilla ex parvis orta principis controversia audientium animos ad maximam contentionem excitabat. Singuli enim dum causam tumultus percontantur, occasionem disputandi statim habebant: eog; ipso, quo percontabantur, tempore rixas inibant, &c. Sic & Sozomenus lib. 3. c. 1. Hinc rursus crebra de fide disputationes & privatim & publicè, simulq; contumelia & simultates orta. Quod de communicatione cum aliis Theologis & Doctoribus dixi, id refert Eusebius de vit. Constant. lib. 2. cap. 62. Nam qui Alexandria erant, inquit, Legatos ad singularum provinciarum Episcopos dirigebant. Isti verò in alterutram partem discissi, seditioni quoq; adjungebantur.

VI. Exempla alia veteris Ecclesie, & eorum maximè, qui insigne in ea nomen meruerunt, & pro luminibus habentur, quoties intueor, toties fixus animo hæret dolor, inventos inter eos fuisse, qui invidia, æmulatione, irâ, contentione, supplantatione, inimicitia, hostilitate, odio inflammati ipsam sæpè turbarunt Ecclesiam, suisque affectibus perciti scandalum maximo cum proximi damno dederunt. Perquam celebres eadem ætate fuerunt Johannes Chrysostronus, Theophilus Alexandrinus & Epiphanius Cypri Episcopus. Sed pudet referre, quantæ inter eos sese exferuerint simultates, & quam acerbè se invicem insectati fuerint. Docti & eruditi fuerunt pariter omnes, & ex doctrina nobiles atque clarissimi, sed Epiphanius simplicitas, Theophili versutia, atq; Chrysostroni iracundia impedimento fuerunt, quo minus coalescere inter se potuerint eorum animi, in quorum conjunctione tamen salus Ecclesie posita videbatur.

VII. Theophilus odium conceperat adversus Chrysostronum ex eo, quod cum fratribus, qui Longi dicebantur, quosque Theophilus insectabatur, communicasset. Et tunc cogitare cœpit Theophilus, qua ratione Chrysostronum Episcopatu dejicere posset. Cumq; consideraret, uto verbis Sozomeni ex lib. 8. cap. 14. magno sibi emolumento fore, si Epiphanium Salaminis in Cypro Episcopum participem & consortem consiliorum suorum haberet, virum ob virtutis reverentiam omnium sui temporis clarissimum, cum sibi amicum adjunxit. — — Ex potentioribus verò & ex Clero hi, qui Johanni privatim infenserant, cum intellexissent, Theophilum id agere, ut Johannem Episcopatu exueret, ipsi quoq; operam suam ac studium consulerunt,

utq;

utq; Constantinopoli maxima Synodus fieret, procurarunt. — Nec multo post Epiphanius cum primus ex Insula Cypro solvisset, ad locum haud procul ab Urbe Constantinopolitana, quem Septimum vocant, adplicuit. Factaq; oratione in Ecclesia, qua illic est, in Urbem introivit. Eum ingredientem Johannes occursum Cleri totius honoravit. At vero Epiphanius perspicue declaravit, quod calumniis adversus Johannem concinnatis fidem habuisset. Invitatus enim, ut in adibus Ecclesiasticis manere vellet, ne utiquam acquievit. Et cum Johanne quidem congrredi penitus detrectavit; privatis quidem convocatis Episcopis, qui tunc Constantinopoli morabantur, ea qua adversus libros Origenis decreta fuerant, illis ostendit. — Porro Johannes adhuc nihilominus reverentiam exhibebat Epiphanio, eumq; hortabatur, ut collectas secum celebrare, & contubernalem ipsum habere vellet. Verum Epiphanius se neq; ejus domo usurum, nec cum eo oraturum esse respondit. Post multa, quae acciderunt, & turbas dederunt, addit Sozomenus cap. 15. Aliud prater ea quidpiam audi vi, quod multorum sermonibus etiamnum circumfertur Johannem quidem Epiphanio prae dixisse, illum in navigatione esse moriturum: Epiphanium autem prae nunciasse Johanni abdicationem Episcopatus. Nam dum inter se disiderent, Epiphanius quidem Johanni scripsisse dicitur: spero te nequaquam Episcopum esse moriturum. Johannes vero rescripsit Epiphanio: nec ego spero te in Urbem tuam ingressurum esse. Idque utrumque contigit. Nam & Chrysoctomus in exilio, & Epiphanius, dum Cyprum redire intendit, in itinere mortuus est.

VIII. Etsi vero Johannes ille Chrysoctomus insignis Ecclesiae Doctor fuerit, & laudabilem in conservanda orthodoxa fide operam praestiterit, negari tamen nequit, iracundiorem eum, aequo rigidiorem, nonnunquam & inflexibilem & irreconciliabilem, adeoque imprudentiorem fuisse, quam pro statu Ecclesiae licuerit. De eo & Severiano Gabalorum in Syria Episcopo refert Socrates lib. 6. cap. 11. simultatem inter eos ex prava aliquorum verborum interpretatione obortam fuisse, eamque tantum in animo Johannis excitasse odium, ut nec congrredi cum eo sibi putaret esse honorificum, donec tandem, sunt verba Socratis, Eudoxia Augusta in Ecclesia Apostolorum, Filium suum Theodosium tunc temporis admodum puerum ad genua Johannis abjiciens & per illius caput crebro eum obtestans, agrè ab illo obtinuit, ut Severianum in amicitiam suam admitteret. Ad hunc modum ambo isti palàm quidem reconciliati sunt, intus tamen alter adversus alterum exultato animo permansit. Id vero dolendum valde est, propter Johannem istum ruptum fuisse in ipsa Ecclesia Constantinopolitana concordiae vinculum, ita ut Johannitae dicerentur nonnulli, qui ejus partes sequebantur, quive post ejus abductionem in Exilium, Ecclesiam & Curiam incendio destruxerunt, ut idem refert Socrates d. 1. 6. cap. 18.

IX. Quan

IX. Quantæ propter paschale festum excitatæ in Ecclesia fuerint turbæ, ex historia Ecclesiastica constat. Christiani enim Asiatici antiquissimis temporibus pascha celebrarunt perpetuo in plenilunio, unâ cum Judæis, & allegarunt Johannem Evangelistam, à quo hanc consuetudinem acceperint. Occidentales verò paschatos solennitatem non nisi die Dominicâ celebrarunt, ne cum Judæis commune quid habere viderentur, atque iidem pro suâ sententiâ allegarunt S. Petri consuetudinem. Parvi videri potuisset ista discrepantia, sed ingentes in dissentientium animis excitavit adversitates & odia. Non enim pro adiaphoris istas habebant festorum solennitates, sed adversus Pauli regulam condemnabant se invicem ob neglectos temporum articulos. Præ reliquis autem violenter admodum egit Victor Pontifex Romanus, qui tantilli discriminis causâ Græcos excommunicavit. Cui tamen non Asiaticæ tantum, sed & Gallicanæ Ecclesiæ restiterunt, quæ quamvis pari cum Romanis more eodemque die pascha servarent, ambitionem tamen illam non ferendam arbitratae sunt, ut unus propter tantillum negocium tot tantasque Ecclesias, emisso anathematis fulmine, à Christiana communione excluderet. Vid. Euseb. *lib. 5. histor. Eccles. cap. 23. & 24.* Nicephor. *l. 4. c. 36. 37.*

X. Sic & propter Nestorii hæresin acerbissima inter Episcopos extiterunt odia. Cyrillus Alexandriæ Episcopus, & qui cum eo faciebant, Nestorium deposuerant. Quo facto illi, qui cum Nestorio sentiebant, seorsim Concilio congregato vicissim Cyrillum & Memnonem Ephesinum deposuerunt. Supervenit Johannes Antiochenus. Qui cum ea, quæ gesta fuerant, cognovisset, Cyrillum averſatus est, tanquam totius tumultus autorem, quippe qui temerario ac præcipiti impetu ad depositionem Nestorii prorupisset. At Cyrillus adjuncto sibi Juvenale, Johannem ulcisci volens, ipsum quoque Episcopatu discinxit. Porro Johannes Antiochiam reversus, convocatis plurimis Episcopis. Cyrillo, qui jam Alexandriam redierat, Episcopatum abrogavit. Rem totidem verbis refert Socrates *lib. 7. cap. 34.* Nec malè igitur Eusebius *lib. 8. cap. 1.* cum de incrementis Ecclesiæ Christianæ verba fecisset, fontem & originem omnis mali deinceps exorti resultare ait ex dissensionibus & collisionibus Episcoporum & particularium Ecclesiarum. *Sed, inquit, cum ex nimia libertate in negligentiam ac desidiam prolapsi essemus, cum alter alteri invidere atque obiretate cœpisset, cum inter nos quasi bella intestina gereremus, verbis tanquam armis quibusdam hastisque, nos mutuo vulnerantes, cum Antistites adversus antistites, populi in populos collisi, jurgia ac tumultus agitarent, denique cum fraus & simulatio ad summum malitia culmen adolevisset, tunc divina ultio levi brachio, ut solet, integro adhuc Ecclesia statu & fidelium turbis liberè convenientibus sensim ac moderatè in nos cœpit animadvertere.*

XI. Illud gravissima sæpè Ecclesiis intulit damna, quod rigidè nimis & aultero more ac modo primis mox congressibus excepti fuerint dissentientes. Prudentiã tũm opus est, & omni studio laborandum, ne excandescant animi, & eò adigantur, ut nulla spes sit eos convincendi. Est enim hoc pertinaciã plerisque mortalium ingeniis insitum, ut quod semel quocunque casu, & quacunque ratione etiam imprudenter & parum confideratè pronunciaverint, ne errasse videantur, nunquam tueri definant, etiam si convicti fuerint, se perperam pronunciaffe. Adeoque fieri potest, ut ex parvis initiis vastissimum excitetur incendium, utve malum, quod initio contemnendum videtur, paulatim auctum tandem erumpat in grave discrimen tranquillitatis Christianæ. Pessimè autem affecti sunt illi, qui, qualicunque offensusculã acceptã, ita mox exardescunt, ut aliorum quoque odia in fratrem offendentem concitent, & quò id impetrent facilius, hæreseos illi notam impingunt, non ignari, hoc genus calumniæ omnem bonam destruere opinionem, & vel amicissimos evertere. De Theophilo Alexandrino, cujus supra mentionem feci, refert Sozomenus, lib. 8. cap. 12. quàm compresso odio imbutus fuerit, adversus fratres, qui Longi vulgò dicebantur, & quantã cum contentione animi laboraverit, ut promiscuè omnibus exosos redderet. Ille, inquit, *petitã ab eis veniã se eos dimisit, quasi nullã acinoeps molestiã illos affecturus. Intra se tamen fremens indignabatur, & malo eos afficere cogitabat. Cumq; dubius hæreret, quoniam modo nocere posset hominibus, qui nihil possidebant, & qui omnia præter philosophiam aspernabantur, quietem illorum turbare statuit. Et quoniam ex sermonibus, quos cum illis habuerat, dum apud ipsum essent, norat illos, utpote Origenis sectatores, opinionem illorum, qui DEUM humanã formã præditum esse dicebant, reprehendere, commisit eos cum multitudine monachorum, qui aliter sentiebant. Hinc verò gravissima contentio inter monachos exorta est. Neq; enim compositis ad modestiam disputationibus persuadere sibi invicem conabantur, sed mutuis se convitiis incessabant.* Tales in Ecclesiã Christianã omni ætate fuerunt multo plures, qui corrupti privatis affectibus, interdum id, quod bonum est, dixerunt malum, quive verba obiter & minus confideratè pronunciata, nec hæretica tamen, omni execratione digna judicant, inque sensum planè perversum torquent, & malevolo prorsus animo interpretantur.

XII. Nec verò hæreticus illicò est, qui qualitercunque errat in doctrina. Et ut maximè quis talis sit; non est tamen propterea ille protinus maledictis & probolis compellationibus excipiendus, quandoquidem hæc pharmacis nunquam sanari solent ægrotis, sed potius redduntur insanabiles. Cordatè & prudenter, sobrièque defendenda est veritas, dandaque opera, ut solidis rationibus atque Scripturarum testimonis & do-

ceantur errantes, & vincantur pertinaces. Maledicentiâ & verborum acerbitate plerumque evertitur spes emendationis, quam de dissentientibus concipere & fovere quis potest. Leniter & verecundè ac sine detestatione nimia, sineque opprobriatione acerba reprehensionis agendum est cum illis, qui in errorem rapiuntur primùm, nec ea, quæ vera sunt, cernere illicò possunt. Per istiusmodi enim lenitatem multo facilius ad rectiorem viam revocari poterunt, quàm si probris omnibus maledictisque eos quis insequatur. Multo minus ergò audiendi erunt, qui diris imprecationibus in quoscunque à se dissentientes sæviunt, & hâc ratione convinci eos posse sibi persuasum habent, cum per violentas ejusmodi impugnationes magis invalescere soleat pertinacia, & facilè in rabiem desinat. Nec improbanda tamen idè erit durior procedendi ratio & acerbior animadversio, sicuti emendari nolit, & *ἀυτοματὸν* fiat, seque ipsum ab Ecclesiæ corpore abscindat heterodoxus.

XIII. Laudanda est modestia & prudentia veterum quorundam Ecclesiæ Doctorum, qui connivendum quandoque putarunt pravis opinionibus, non ignorantes, severitatem & rigorem parum proficere, si cum homine pertinace & in proterviam prolapsa res fuerit, nec ergò tam rigidè, nec tam excusè, sed languidiùs & remissè occurrendum errori, adeoque plus posse interdum dispensationem, quàm severum & alperum refutandi genus. Ex Justinii *dial. cum Tryph.* constat, fuisse suâ ætate nonnullos Christianos, quibus Mosaici ritus in usu fuerunt, & illos quidem à quibusdam aliis ita exclusos, ut neque hospitii quidem cum illis communionem habere auderent. Id verò improbat Justinus & statuit, debere illos judaizantes, si in Christum credant, & cum aliis Christianis vivere tranquillè velint, recipi, & ad communionem rerum omnium, ut eorundem viscerum homines ac fratres admitti. Quo eodem pertinet, quod testatur & scribit Irenæus apud Eusebium *lib. 5. cap. 24*, dum reprehendit Victorem Pontificem Romanum iracundè nimis & valdè intemperanter adversus dissentientes agentem, varietatem sive discrepantiam illam, quæ etiam ante Victorem de die paschatos inter Episcopos Asiæ & Ecclesiam Romanam fuerat, non obstitisse, quo minus pacem & concordiam inter se colerent, adeò ut vel eâ de causa, vel propter ulla etiam alias varietates, nullus Asiæ Episcopus è communione Romanâ unquam rejectus sit. Imò verò Polycarpum, cum tempore Aniceti Papæ Romani adventasset, postquam de rebus, de quibus inter eos non conveniebat, inter se differuissent, quamvis uterque in sententia persistisset, concordiam tamen utramque illibatam inter se servasse, unaque communicasse, & Anicetum ex reverentia, quâ Polycarpum prolecutus est, ei concessisse, ut in Ecclesia sua Eucharistiam celebraret.

XIV.

XIV. Cyprianus Afer, quem Prudentius in hymn. Orbis magistrum vocat, in capitali illâ controversia, quæ de anabaptismo tum exorta fuit, tantâ verecundiâ & modestiâ usus fuit, ut cum suis in Africa cœpiscopis à reliquis totius Orbis diversa pariter & adversa sententibus Ecclesiis patienter & firmiter animi charitatem dilectionis vinculum honorem collegii, concordiam sacerdotii nihilominus servaret, neminem judicans, aut à jure communionis aliquem, qui aliter sentiret, amovens, multo minus rigoris vel censuræ suæ obstinatione, Catholicæ Ecclesiæ pacem aut unitatem abrupens. Inhæsit opinioni suæ & causam suam acriter defendit, nec peculiarem tamen cœtum constituit, sed unitatem Ecclesiæ servavit, nec alios, quod sibi consentire nollent, exclusit, bono ad posteritatem exemplo, fratres alicubi dissentientes æquo animo interim ferendos, nec anathematis fulmine illicò feriendos esse, quod graviter inculcat idem Cyprianus lib. de bono patientiæ, quem occasione hujus controversiæ, & quod magnum in Ecclesiæ dissidium metueret, conscripsit. Taceo nunc alios, qui dum in diversa & contrarias plane sententias abierunt, eam tamen animi moderationem adhibuerunt, ut communionis & fraternitatis jura integra servarent.

XV. Certè hâc viâ prudentiores Ecclesiæ primitivæ patres incesse-
runt, eamque adversus dissentientes & errantes inlittendam sibi esse cen-
suerunt, adeò ut fratres etiam nominarent quandoque, quos perstare in
pervaciâ & obstinato animo esse non ignorabant. Erant sanè Donatistæ
tales, quibus Imperatores nihil ex moribus, nihil ex legibus commune esse
cum cæteris voluerunt, in l. 4. C. hæret. Et eos tamen fratrum titulo di-
gnatus est Optatus Milevitanus advers. Parmen. lib. 1. dum ait: Ne quis
dicat me inconsideratè eos fratres appellare, qui tales sunt, quamvis & illi ne-
gent, & omnibus notum sit, quod nos odio habeant, & nolint se dici fratres no-
stros. Nos tamen recedere à timore DEI non possumus, quos hortatur Spiritus
S. per Esaiam prophetam dicens: Vos, qui timetis nomen Domini, audite
nomen Domini: si qui nos odio habent & execrantur, & nolunt se dici fra-
tres nostros, vos tamen dicite eis, fratres nostri estis. Idem scribit Augusti-
nus in epist. ad Macrobium Episcopum partis Donatistarum: Fratrem verò,
ut vocem, inquit, non te latet præceptum nobis esse divinitus, ut etiam eis, qui
negant se fratres nostros esse, dicamus, fratres nostri estis. Idem in collat. 3.
Carthag. cap. 242. Quotidiè etiam quibusdam non nobiscum in una Ecclesia
nec in iisdem sacramentis constitutis dicimus Frater. Ante eos scripsit Cy-
prianus, optare se & consulere pariter, ac suadere, ut si fieri potest, nemo de
fratribus pereat, & consentientis populi corpus unum gremio suo mater gau-
dens includat. Quibus verbis à fraternitatis vinculo ne errantes quidem
excludere voluit.